

ZÁZNAM Z PRACOVNÍHO OBĚDA DELEGACE AFO EP SE ZÁSTUPCI ÚPV A VEU SENÁTU PČR DNE 5.11.2008

Senátor Jaroslav Kubera: Jménem Ústavně-právního výboru Senátu a Výboru pro evropské záležitosti českého Senátu bych vás přivítal v Praze, přivítal na půdě českého Senátu a přeji vám příjemný pobyt. My vždycky při těchto jednáních, alespoň mluvím za Ústavně-právní výbor, se snažíme jednat neformálně, vynechat formality, protože většinou je nedostatek času, a když se diskuse rozeběhne, tak už nám někdo říká, že už musíme končit.

Dovolte, abych vám představil složení naší delegace. Já se jmenuji Jaroslav Kubera a jsem předsedou ústavně-právního výboru. Po mé pravici sedí předseda výboru pro evropské záležitosti senátor Luděk Seifzig. Dále senátorka Jiřina Rippelová, senátorka Jana Juřenčáková, senátor Václav Homolka, senátor Petr Pakosta.

Jak poznáte v diskusi, v naší delegaci jsou podporovatelé Lisabonské smlouvy, ale také odpůrci. Já vám nebudu předem prozrazovat, kteří to jsou, poznáte to z diskuse. Ještě jednou vítejte!

Jo Leinen: Vážený pane předsedo, vážení kolegové, moc vám děkujeme za přijetí v tomto nádherném Rytířském sále. Pro ty z nás, kteří tu ještě nebyli, je to nádherné překvapení.

My jsme tedy zástupci Ústavně-právního výboru Evropského parlamentu a musím říct, že o tuto návštěvu v Praze byl obrovský zájem v Evropském parlamentu v našem výboru. My jsme vlastně před 2 týdny byli v Paříži, tedy ve stávající předsednické zemi, a tam delegace byla mnohem menší. Sem do Prahy chtěla jet ještě spousta dalších kolegů, ale nemohli. Máme pravidlo, že smí být pouze 11 členů.

Dovolte nyní, abych vám představil členy naší delegace. V podstatě jste slyšeli představení všech kolegů, členů delegace.

U nás je to podobné jako u vás, to znamená, máme jak zastánce Lisabonské smlouvy, tak odpůrce a já vám také nebudu předem říkat, kdo je kdo, protože to uvidíme sami.

Někteří z nás jsou unaveni, protože se celou noc dívali na televizi a sledovali

volby ve Spojených státech, nicméně když jsme se ráno sešli v autobuse, tak tam takovým heslem celé naší akce bylo: my to zvládneme – we can do it! Mám samozřejmě na mysli Lisabonskou smlouvu. My v našem výboru jsme již sedm let pracovali na tom, aby EU měla novou smlouvu, která by přispěla k větší demokratičnosti, transparentnosti a lepšímu fungování unie. Doufám a myslím, že většina z nás doufá, že tato smlouva projde a že to skutečně zvládneme v nadcházejících měsících.

Takže vám děkuji za váš čas. Jsme velice rádi, že tato diskuse může proběhnout a já si myslím, že Česká republika bude dobrou předsednickou zemí a že společně přispějeme k řešení problémů, které nás čekají, a myslím, že to od nás lidé očekávají. Takže já se moc těším na tuto debatu. Děkuji.

Senátor Jaroslav Kubera: Děkuji. I někteří z nás se dívali až do rána na americké volby, takže síly jsou vyrovnány a já dávám slovo panu předsedovi Seřizgovi.

Senátor Luděk Seřizg: Děkuji za slovo, pane předsedo. Dovolte, abych vás i já přivítal na půdě českého Senátu a abych také neztrácel čas zdvořilostními větami, ale přímo přistoupil k diskusi, protože je logické, že v době, kdy přebíráme to pomyslné žezlo předsednictví, tak se obracejí pohledy, pohledy zejména z Evropského parlamentu, na nás a já vám mohu říci, že vaše delegace zhruba zdvojnásobila počet evropských poslanců, kteří kdy navštívili český Parlament. Náš výbor, ačkoliv každou schůzi posílám pozvánky všem českým zástupcům, ale musím říct, že tím, jak se jednací dny překrývají, tak účast evropských poslanců na našem jednání je poměrně řídká.

Je pochopitelné, že během pracovního oběda bude centrem našeho zájmu Lisabonská smlouva, která přináší zejména, a podle mého názoru vítězem Lisabonské smlouvy je Evropský parlament a nikoliv národní parlamenty, které naopak předávají řadu kontrolních pravomocí i v těch velmi citlivých oblastech právě na vás, na Evropský parlament.

Než ale přistoupíme k politickému hodnocení a diskusi, která doufám bude velmi otevřená, jak se sluší na zástupce parlamentu, tak mi jenom dovolte, abych vás stručně informoval o probíhajícím ratifikačním procesu.

Nás je tady 81 senátorek a senátorů a máme způsobem volby velice precizní a

veliký mandát od svých občanů. Ačkoliv jsme voleni v jednotlivých konstituencích, tak našim úkolem je především kontrolovat politickou stabilitu v naší zemi a ochraňovat naši ústavnost. Dovolte mi, abych vám popřál dobrou chuť!

A z toho důvodu jsme ratifikační proces rozdělili do dvou kroků. První krok je ten ústavně-právní krok, kdy chceme dostat naši úloze číslo jedna, tj. ochránit ústavnost v naší zemi, a proto jsme podle naší ústavy využili článku, který jako prvnímú tělesu umožňuje – oběma komorám Parlamentu – požádat Ústavní soud požádat o vyjádření ke každé mezinárodní smlouvě a my jsme tento článek poprvé využili, protože jsme našli šest velmi závažných a velmi citlivých oblastí v této Lisabonské smlouvě.

V této době se nacházíme v situaci, kdy náš Ústavní soud zatím nerozhodl. První zasedání bude 25. listopadu a teprve potom očekáváme rozhodnutí, zda budeme muset změnit naši ústavu, tak jako se tomu stalo ve Francii, a pak vytvořit politické rozhodnutí, zda přijmeme Lisabonskou smlouvu nebo naopak, nebo zda tím, že budeme hlasovat o Lisabonské smlouvě, budeme nepřímo implementovat tuto Lisabonskou smlouvu do naší ústavnosti.

Já bych řekl, že pokud já osobně to hodnotím, tak šance na přijetí nebo na odmítnutí Lisabonské smlouvy jsou v naší komoře, v našem Senátu skoro vyrovnané. Jeden výbor hlasoval pro přijetí, jeden výbor odmítl smlouvu a můj evropský výbor nejdříve vydal závěr a usnesení směrem k Ústavnímu soudu, aby Ústavní soud rozhodl o tom, zdali Lisabonská smlouva příliš nenarušuje náš ústavní pořádek a zdali tedy nejdříve nemusíme změnit ústavnost a pak teprve politicky hlasovat o Lisabonské smlouvě.

Já bych mohl samozřejmě hovořit o šesti oblastech, které pro Českou republiku jsou nejcitlivější. Já snad zmíním jenom ty dvě nejdůležitější. To je Charta lidských práv a druhou věcí je oblast komunitarizace třetího pilíře, tedy politiky svobody, justice a vnitra.

My si jsme vědomi toho, že převedením kontrolní úlohy z národních parlamentů v oblasti politiky svobody, justice a vnitra na Evropský parlament se může snížit legitimita takových rozhodnutí našich vlád na Radě ministrů, dokonce bych řekl, že to není cesta k tomu, aby se zmenšil demokratický deficit. Nezůstali jsme stát a čekat na rozhodnutí Ústavního soudu, ale připravujeme změny v našich stykových zákonech tak, abychom si pravomoci, které dnes máme, vymohli alespoň na vládě, když nemůžeme

přímo ratifikovat úmluvy, které budou měnit právní základ, například Europolu.

V ČR je přísloví bližší košile než kabát a je jisté, že národní poslanci a senátoři mají blíže k občanům, než mají evropští poslanci. Jakým způsobem bude zajištěna vyšší legitimita rozhodnutí při přesunu kontrolní úlohy z národní úrovně na evropskou úroveň, to zatím není úplně jisté, protože také není úplně jistá úloha a role Evropského soudního dvora. To jsou zhruba obrysy diskusí, kterými naše komora, senátoři a senátorky v současné době procházejí, když pominu politické pohledy na celou Lisabonskou smlouvu.

Jo Leinen: Děkuji. Já tedy ještě, než předám slovo svým kolegům, tak mi dovoluji dvě poznámky. Švédsko bude ratifikovat Lisabonskou smlouvu za dva týdny a potom tedy, jestliže projde, tak 25 členských států v podstatě už bude mít smlouvu schválenou, takže když to spočítáme, tak 7800 národních poslanců Lisabonskou smlouvu schválilo a pouze 320 ji neschválilo. Takže můžeme si tyto počty porovnat a řekněme si, zda takové množství lidí se mohlo mýlit. A skutečně tam proběhla značná důkladná analýza a myslím si, že je poměrně zřejmé, že pokud tolik lidí smlouvu schválilo, že by měla být v pořádku.

Já jsem se společně s panem předsedou Sefzigem a s dalšími zúčastnil nedávno konference COSACu, to znamená konference národních parlamentů a Evropského parlamentu v Paříži a tam jsme se myslím víceméně všichni shodli na tom, že nedochází k nějakému posunu pravomocí z národních parlamentů na Evropský parlament, ale že spíše dochází k celkovému posunu pravomocí k parlamentarismu jako celku. To znamená, že posun je na úkor nikoliv národních parlamentů, ale Rady ministrů. V podstatě prostřednictvím procedury spolurozhodování dochází k tomu, že se budeme podílet my všichni na tvorbě legislativy. V současné době situace je poměrně skandální, protože je to v podstatě exekutiva, tedy vláda, která dělá zákony, což nemá jinde na světě obdoby. Tato smlouva mění tuto situaci a prostřednictvím spolurozhodování tedy my všichni poslanci, ať už evropští nebo národní, budeme mít možnost podílet se na vzniku právních předpisů.

Teď je velký zájem o slovo. Nejprve tedy můj kolega Vigo ze Španělska. Byl členem konventu, přípravy smlouvy základních práv a Lisabonské smlouvy. Takže

prosím, máte slovo.

Mendez Vigo: Děkuji za slovo, děkuji také za vynikající oběd. Myslím si, že skutečně to bude výborné. Máme velká očekávání od české kuchyně.

Ale dovolu, abych měl jednu poznámku k tomu, co jste řekl, že národní parlamenty mají blíže občanům než Evropský parlament. Já mám určité pochybnosti. Když se podíváte na francouzský parlament, který z 85 % schválil Lisabonskou smlouvu, ústavní smlouvu a občané v referendu ji odmítli. Nebo irský parlament – 92 % poslanců hlasovalo pro a občané hlasovali proti, takže si nejsem tak jist tou blízkostí.

Nicméně teď nám jde o to, porovnat si Lisabonskou smlouvu a tu stávající, tedy smlouvu z Nice, protože o to tady jde. Musíme si uvědomit, která je pro nás lepší. A když se podíváme, jaká je situace národních parlamentů v té niceské smlouvě, tak v podstatě jejich síla je tam nulová, jakoby neexistovaly. Zatímco Lisabonská smlouva nabízí národním parlamentům výrazný podíl na spolurozhodování v EU prostřednictvím subsidiarity, prostřednictvím tzv. pasarely, to znamená, pokud se jedná o přesun nových kompetencí, tak stačí, aby jeden parlament zvedl ruku a řekl „ne“, a proces se zastaví.

Teď ke třetímu pilíři, o kterém jste hovořil. Zase, podle současné smluvní úpravy nemají národní parlamenty žádnou kompetenci, zatímco Lisabonská smlouva jim nabízí systém včasného varování. Takže vy říkáte, že vítězem v Lisabonské smlouvě je Evropský parlament. Já si to nemyslím. Já myslím, že vítězem je demokracie, to znamená, je to dobré pro národní parlamenty úplně stejně jako pro parlament evropský.

Senátor Jaroslav Kubera: Jestli mohu, jenom že jsme už přeskočili k detailu. Já bych začal od začátku.

Evropská ústava dopadla tak, jak dopadla. Francie a Nizozemsko ji odmítly. Kupodivu na ně nikdo nečinil žádný dramatický nátlak. Byly tady pokusy tu mrtvolu oživit. Pan předseda byl jedním z nositelů těchto pokusů. Nakonec se ten pokus nepodařil a ústava byla mrtvá. Takže se převlékla do nového kabátu, prezident se přejmenoval, ministr zahraničí se přejmenoval, vyškrtly se symboly – vlajka a hymna, které si mimochodem nedávno Evropský parlament opět odsouhlasil, provokativně, a myslím, že velmi silným počtem hlasů.

Ale to, co tady říkal pan předseda o počtu poslanců, to přece takto nebylo! Lisabonskou smlouvu mají ratifikovat země a dohoda byla taková, že když ji neratifikují všechny země, tak ta smlouva nebude platit. K tomu došlo už ve chvíli, kdy řeklo Irsko ne. To byl okamžik, kdy mělo začít nové jednání, a opakuje se situace, kdy ti, kteří už do smlouvy investovali, začali vyvíjet nátlak, že to tak nejde, že Irsko je malé a že „potížisté“ jsou v ČR. Pan předseda říkal Švédsko za 14 dní, ale přece Spolková republika nemá ratifikovanou Lisabonskou smlouvu! Já tady mám projev předsedy Ústavního soudu. Ve Spolkové republice ten problém není vyřešen a uvidíme, jak se vyřeší. Polsko také nemá ratifikaci dokončenu, a dokonce i to, jestli Ústavní soud v ČR řekne, že není v rozporu s ústavou, nic nevypovídá o tom, jak budou poslanci a senátoři o Lisabonské smlouvě hlasovat. To, že je v souladu s ústavou, ještě neznamená, že s ní musí všichni souhlasit. Já naopak to považuji za deficit demokracie, že se vyvíjí velmi silný nátlak na Irsko a na nás, abychom ratifikovali. A to, co předvedl pan prezident Sarkozy při finanční krizi, kdy si svolal shodou okolností mnichovské velmoci, ty čtyři největší, aby rozhodovaly, tak to nás naopak posílilo v úmyslu tu smlouvu neratifikovat! Některé z nás, abych byl přesný.

Jo Leinen: Mám tady dlouhý seznam žadatelů o slovo. Nejprve tedy dám slovo svému kolegovi z Rakouska, který byl rovněž členem konventu a také patří k dlouholetým zastáncům lidských práv a demokracie.

Johannes Voggenhuber: Já děkuji také za pozvání, za oběd a musím ovšem říct, že jsem poněkud překvapen, když slyším tyto argumenty. Já bych měl skoro pocit, jako bychom stáli úplně na začátku nějakého procesu. Vy tady hovoříte vlastně o tom, že se musíme vrátit na začátek apod., ale přece ten proces už trval devět let. Ještě předtím, než se ČR stala členem EU, tak její zástupci byli přizváni do dvou konventů, to znamená, že během těchto let se čeští zástupci zúčastňovali všech diskusí a podepsali výsledky jak prvního, tak druhého konventu bez jakýchkoliv připomínek. A týkalo se to i dvou mezivládních konferencí a řady summitů, kdy ČR byla vždy brána jako rovnocenný partner ještě před tím, než se stala členem EU s plnými hlasovacími právy. A vaši zástupci skutečně podepsali všechny ty kroky a nyní v době krize najednou přicházíte

s těmito argumenty, které jsou dávno známé, my je známe už 10 let a odpovědi na ně jsou také staré. Můj kolega pan Vigo už některé odpovědi zmínil a já mohu uvést další. Týká se to přesunu suverenity, role národních parlamentů, role soudního dvora atd.

Takže během 10 let se diskutovalo, našel se kompromis mezi 27 zeměmi a i nově přistoupivší země měly rovnocenná práva a nyní, když potřebujeme vaši podporu, a to není jenom věcí důvěry, to je i věcí mezinárodního práva, protože váš podpis figuruje na těch dokumentech, to znamená, že vy jste se tím postupem zavázali k ratifikaci smlouvy. Je to vaší povinností. A já se ptám, jak je možné takto pracovat v Evropě, jak je možné dosáhnout nějakého pokroku, když po 10 letech, kdy jste vždy souhlasili, najednou přicházíte a říkáte ne, jsme na začátku celého procesu.

Senátor Luděk Sefzig: Dovolte mi, abych na tuto řeč reagoval. To je přeci zcela legitimní, že vláda něco dojedná a pak se obrací na parlament, svůj národní parlament, aby jí schválil tento postup. U nás není mandát vlády tak pevně vázaný, tak úzký a tak zmenšující vyjednávací prostor, jako je v některých severských zemích. Toho jsme si my vědomi, ale čekal bych, že argumentace, zejména číselná argumentace, kolik zemí je pro, a přehlédnutí toho faktu, že vlastně třetí země ve svém lidovém referendu řekla ústavní smlouvě, resp. Lisabonské smlouvě ne a přejítí tohoto faktu tak jednoduše, když víme, že občané i v jiných zemích by pravděpodobně hlasovali někde mezi 49 a 51 % pro nebo proti, a argumentovat tím, že je 26 pro a 1 proti, to si myslím, že neřeší otázku, kterou se musíme zabývat, otázku odstranění legitimacy našich rozhodnutí, zmenšení demokratického deficitu. Tam diskuse musí začínat.

Ještě bych vám chtěl připomenout, že v době konventu ČR byla kandidátskou zemí, neměla hlasovací práva a ne všichni zástupci ČR finální text podepsali. Mým zásadním přístupem je přístup, kdy se bude zvyšovat legitimita rozhodnutí, ať na národní úrovni nebo na evropské úrovni, a to vám mohu garantovat, protože se 10 let velmi intenzivně zabýváme termíny subsidiarita a proporcionalita, které jsou naprosto zásadní pro fungování EU. Já vám garantuji, že ne všechny země, ne všechny komory umí tento princip tak dobře používat jako některé z nových členských zemí. A musím říct, že zatím není záruka, že tento nástroj bude fungovat. Máme velké otazníky kolem vysokého kvóra při kontrole subsidiarity. Musíte mít velké otazníky také, zdali Evropský soudní dvůr

bude tím správným rozhodčím při sporech o subsidiaritu. To jsou přeci zásadní věci, které musíme mít zodpovězeny k tomu, abychom takto závažnou smlouvu podepsali, protože ona přináší urychlení rozhodnutí. O tom nikdo nepochybuje, ale přináší velké riziko rozpadu a odchodu některých zemí vlivem různých populistických skupin při jednoduchém, dvojitým, třetím přehlasování tzv. kvalifikovanou většinou, že vzniknou populistická hnutí. A já si myslím, že v ČR to nebude, že to bude v jiných částech Evropy, které řeknou: pojďme pryč z EU. To je přeci nebezpečí!

Ještě mi není jasno, jakou krizi máte na mysli. Jestli myslíte krizi v evropských rozhodováních, taková žádná nenastala. I podle nedokonalé niceské smlouvy EU funguje a podle mého názoru funguje dobře. Nezpomalil se proces legislativy, dokonce bychom si někdy přáli, abychom nepřijímali často zbytečná rozhodnutí, zpomalit ji. A jestli máte na mysli finanční krizi, tedy důvěru mezi půjčením si peněz mezi finančními institucemi, to není nic nového pod sluncem. To my jsme si prožili před 10 lety a našli jsme lék na tuto krizi a rádi vám jej předáme.

Nyní požádala o slovo ještě paní kolegyně Rippelová.

Senátorka Jiřina Rippelová: Dobrý den, přeji všem dobrou chuť. Kolegyně, kolegové, pan předseda ústavně-právního výboru tady řekl, že jsou mezi námi senátorky a senátoři z několika politických stran nebo uskupení a nepadají tady jednotný názor na otázku ratifikace Lisabonské smlouvy.

Já jsem v Senátu předsedkyní Komise pro ústavu a parlamentní procedury a my jsme se velmi důsledně zabývali otázkou ústavnosti Lisabonské smlouvy ve vztahu k čl. I naší ústavy, to znamená, zda dojde či nedojde k omezení suverénního státu. My jsme požádali o stanovisko v této věci všechny renomované právnické vysoké školy, všechny právnické autority v ČR a z žádného stanoviska jednoznačně nevyplývalo, že v případě ratifikace Lisabonské smlouvy dojde k omezení suverenity ČR. Už také ta stanoviska byla s ohledem na to, že ČR vstupovala do EU a občané se vyjádřili ke vstupu do EU formou všelidového hlasování. Je možné samozřejmě z EU také vystoupit. Smlouva obsahuje výpověď.

Já si myslím, že by to bylo velmi nešťastné a ještě chci říct, že Senát přijal doprovodné usnesení, když jsme posílali Lisabonskou smlouvu k Ústavnímu soudu, ve

kterém jsme požádali Ústavní soud, aby rozhodl přednostně o tom, zda Lisabonská smlouva je či není v rozporu s Ústavou ČR. A myslím si, že by bylo velmi nešťastné, abychom neratifikovali Lisabonskou smlouvu do té doby, než se ČR ujme předsednictví EU, ale ze všech vyjádření, která máme momentálně k dispozici, z postojů pana prezidenta Klause, který požádal Ústavní soud o posun v rozhodování Ústavního soudu, se jeví, že není možné ratifikační proces stihnout do konce letošního roku.

Nicméně také tady zaznělo, že před dvěma týdny proběhly doplňovací volby do českého Senátu a poměr sil se částečně změnil, takže já pevně věřím, že ratifikační proces bude úspěšně dokončen.

Jo Leinen: Já doufám, že máme ještě čas do dvou hodin, takže snad všichni budou mít šanci něco říci. Předávám slovo paní Hanne Dahl z Dánska.

Hanne Dahl: Já bych vám velice ráda poděkovala za toto pozvání. Jsem velice ráda, že tu mohu být. Já cítím jistou spřízněnost s lidmi v ČR, a to zejména proto, že jeden velký český spisovatel, který v tuto chvíli je poněkud kontroverzní postavou vzhledem k údajné jeho spolupráci s komunistickou policií, tedy Milan Kundera, že patřil k nejlivnějším spisovatelům pro moji generaci, když jsem byla na univerzitě. V podstatě on dokázal vyjádřit pocity mladých lidí ve světě po studené válce, takže na mě velice zapůsobil.

Ještě bych dodala, že Milan Kundera vlastně je nejlepším interpretátorem dánského filozofa Kierkegaarda, ale to je na jinou diskusi. Teď mi dovozte, abych přešla k věci.

Šest problematických oblastí, o kterých jste se zmínil v souvislosti s Lisabonskou smlouvou, podle mě je velice důležitých a mělo by se o nich diskutovat. A Česká republika se nesmí nechat zastrašit, protože diskuse se musí vést vzhledem ke schvalování u Ústavního soudu. My v Dánsku jsme vedli velice podobnou debatu.

Já samozřejmě souhlasím s tím, co tady bylo řečeno o předávání nových pravomocí a skutečně je pravda, že některé pravomoci z národních parlamentů přejdou na evropskou rovinu. A diskuse o demokratickém deficitu je naprosto relevantní a měla by se vést.

Pokud jde o Lisabonskou smlouvu, já se domnívám, že EU potřebuje novou smlouvu, ale Lisabonská smlouva podle mého názoru neřeší problémy, které máme, zejména v souvislosti s demokratickým deficitem. Pokud jde o Chartu základní práv, tak tam si musíme říct: jistě, všichni chtějí nějaká práva, ale musíme si ujasnit, jaký dopad charta bude mít na pojem evropského občanství, občanství EU, jaký dopad bude mít na model sociálního zabezpečení v jednotlivých členských státech a co vlastně nakonec převáží, jestli práva daná chartou, anebo pravidla vnitřního trhu, svoboda pohybu atd.

A na závěr bych ještě dodala, že je patřím ke generaci, která vlastně nezažila podpis Římské smlouvy, a já jsem samozřejmě sledovala diskusi konventu, ale ještě neznamena, že by výsledek diskuse byl zcela legitimní a demokraticky schválený. V novinářském žargonu se používá takový výraz „kill your darlings“, to znamená, když s nějakým textem už nevíte, jak dál, tak si vezmete tužku a začnete v něm škrtat. A já si myslím, že Lisabonská smlouva dospěla do takovéto fáze, kdy vlastně řada opatření, která ještě vycházejí ze světa těsně po studené válce, která jsou ve smlouvách obsažena, by se měla přehodnotit a měly by se některé věci skutečně vypustit. A musíme hledat novou koncepci pojetí evropské spolupráce. A já osobně jsem velice ráda, že v ČR probíhá takováto kvalifikovaná demokratická diskuse a myslím si, že toto skutečně přispívá k tomu, aby Evropa spolu byla schopna lépe spolupracovat, aby měla větší legitimitu a aby se i členské státy vnímaly s větším respektem. Děkuji.

Senátor Luděk Sefzig: Já vám děkuji za vaše slova. Nesmírně si jich vážím, protože my jsme se těšili na setkání s vámi. Přeci teď je ideální příležitost hovořit právě o právních nástrojích, o instrumentech k tomu, abychom se vyvarovali nebezpečí ukončení integrace, rozpadu integračního procesu a senátní komora je ze všech komor ze všech členských států docela výjimečná. Nevím, jestli to víte přesně, ale my jsme voleni dvoukolově, náš mandát je vázán přímo na osobu. V prvním kole musí obstát výrazností svých názorů, ale ve druhém kole musí obstát v tom, aby škodil, překážel či vadil co nejmenšímu počtu lidí. To je mimořádně složitá volba a náš mandát je skutečně mimořádně silný.

To, že dnes vystupujeme trochu jako kritici Lisabonské smlouvy, to neberte tak, jako že jsme proti integraci. Mimochodem politická většina v této komoře je spojena

s největším počtem podporovatelů integrace v EU. My máme jenom obavy z toho, aby nedošlo k unáhleným krokům, k rozpadu EU. To nás vede k tomu, abychom takto velmi bez jakýchkoliv nadnesených vizí a utopických představ, abychom diskutovali o funkčnosti EU. A my si to ještě dobře pamatujeme. Senátor může být zvolen až po 40. roku věku. My jsme prožili řadu let v centralizovaně řízeném státu a do určité míry se nedivte našim obavám, že tyto obavy máme.

Jo Leinen: Teď požádal o slovo pan Adrian Severin, pak bude následovat Elmar Brok.

Adrian Severin: Děkuji za slovo. Já pocházím z Rumunska. Rumunsko je jednou ze zemí bývalé Varšavské smlouvy, která tedy se nepodílela na invazi do Československa v roce 1968. A doufám, že tedy mohu dobře chápat a rozumět všem aspiracím České republiky s ohledem na společnou minulost. U nás také existuje to úsloví, že košile je bližší než kabát, ale když je velká zima a máme si vybrat mezi košilí nebo kabátem, tak si asi spíš vezmeme kabát, abychom nezmrzli. A myslím si, že v 21. století v době finanční a ekonomické krize, která nás zasáhne všechny, budeme potřebovat skutečně kvalitní a teplý kabát.

Já jsem byl také členem Konventu EU a mohu dosvědčit, že i my jakožto kandidátské země jsme skutečně dostali stejné, rovné zacházení jako všechny ostatní. A skutečně jsem našel některé svoje myšlenky ve výsledném dokumentu a potažmo i v Lisabonské smlouvě. Všichni jsme ten dokument nějakou formou odsouhlasili, podepsali, a protože se neschvaloval hlasováním, ale formou konsensu, tak lze říci, že i když ne všichni byli nadšeni tím textem, tak nikdo nevyjádřil nějaké silné výhrady.

Máte samozřejmě pravdu, že ve všech demokratických zemích má parlament vždy poslední slovo, pokud jde o schvalování jakéhokoliv významného dokumentu, nicméně se to týká spíše opozice vůči smlouvám a ne většiny, v jejímž jménu vláda dokument vyjednala. Já jsem vám velmi pozorně naslouchal, ale rád bych řekl, že v Lisabonské i v bývalé ústavní smlouvě jsou kompromisy. A kompromisy jsou věci, se kterými tedy ne všichni souhlasíme, ale se kterými můžeme všichni nějakým způsobem žít.

Mně osobně se Lisabonská smlouva také nelíbí, protože já bych měl daleko větší

ambice, ale jsme takovou tou rodinou 27 členů a musíme tedy se smířit s tím, že ne všechno se nám bude líbit a měli bychom souhlasit s tím, co není vysloveně proti, v rozporu s našimi základními životními zájmy. Teď není rozhodně čas na nějaké nové vyjednávání Lisabonské smlouvy. To je zcela vyloučené, a proto ji musíme buďto přijmout, anebo odmítnout. A pokud ji odmítneme, tak musíme být připraveni nést následky. Měli bychom zapomenout na nějakou možnost nového vyjednání smlouvy. To je v této chvíli opravdu zcela vyloučené.

A z toho, jak jsem vám pozorně naslouchal, tak jsem vyrozuměl, že vaše výhrady se netýkají přímo Lisabonské smlouvy, ale jak už poukázal můj kolega De Vigo a další, týkají se spíše fungování EU jako takové, to znamená zcela zásadních charakteristik EU, a proto se vás ptám na následující věc.

První otázka: Zamítli byste Lisabonskou smlouvu, kdybyste nebyli členskou zemí EU, ale pouze kandidátskou zemí?

A druhá otázka: Jestliže tedy má být nějaká evropská smlouva ratifikována, tak rozhodně předsednická země musí do své agendy zahrnout právě otázku ratifikace. To znamená, že jestliže vy budete předsednickou zemí, tak budete muset řešit problémy, které si sami nadrobíte, pokud smlouvu neratifikujete. A v takovéto situaci se ptám, zda je tedy konzistentní takovýto postup a jestli byste neměli spíše předsednictví přenechat někomu jinému, aby ten problém potom vyřešil. Já tedy nesouhlasím s tím, co říkal prezident Sarkozy a někteří další, že by vám předsednictví mělo být odepřeno, to ne, ale na druhé straně je to logický krok, tedy jestliže vy smlouvu odmítáte, tak byste asi spíš chtěli, aby se s tím pak potýkal někdo jiný.

A třetí otázka už je jenom velmi stručná – akceptovali byste jen jakési nominální předsednictví v evropské situaci, kde by dění reálně ovlivňovaly velké země, zatímco nové země by právě vzhledem k vašemu postoji byly ponechány stranou? Děkuji.

Senátor Jaroslav Kubera: Já bych si dovilil krátce odpovědět na první otázku, jak bychom hlasovali, kdybychom byli kandidáti. Ta je irelevantní, protože my nejsme kandidáti, my jsme legální členská země. To je odpověď na první otázku.

A druhá otázka, ta mě zarazila, protože kolega je ze země, která podobně jako my, prožívala socialismus a mně jeho slova připomínala slova, která jsem v té době slyšel. A

možná, že právě proto je 55 % obyvatel ČR v tuto chvíli proti Lisabonské smlouvě.

A pokud jde o subsidiaritu, je třeba zbavit se evropského pokrytectví. Subsidiarita je jenom taková finta a já se to hned pokusím dokázat. Podoba systému včasného varování se mi zdá jako málo praktická. V EU bylo v letech 1998 až 2004 vydáno celkem 18 167 nařízení a 750 směrnic. Ačkoliv se tyto právní akty z větší části omezují na úpravu zemědělství, dává již pouhé číslo tušit, jaká záplava papírů proudí denně Bruslem. Vzhledem k tomu považuji zajištění individuálního a kvalitního testu subsidiarity za fakticky vyloučené. K tomu připočítejme stanovenou krátkou osmitýdenní lhůtu, ústavní smlouva počítá dokonce ještě s kratší, šestitýdenní lhůtou. Tato lhůta, která ostatně přirozeně nemůže brát ohled na parlamentní prázdniny apod., činí přezkum navrhovaných úprav z hlediska jejich možných dopadů prakticky nemožným. Než se totiž stihne provést příslušný připomínkový postup přes ministerstva až k místním úřadům, lhůta bude promeškána. I kdyby se ale mělo jednou podařit sdělit námitku včas, vznikne evropským orgánům pouze povinnost ji zohlednit. Při odpovídající vůli mohou bez okolků setrvat na svém právním pojetí a pokračovat dál s původním záměrem. K dosažení nového rozhodnutí by bylo potřeba naplnit kvórum jedné třetiny, popř. jedné čtvrtiny národních parlamentů, což by ovšem znamenalo značnou mezinárodní koordinaci, jíž by mohlo být během zmíněných osmi týdnů dosaženo opravdu jen stěží!

A pokud jde o předsednictví, to byly jenom mediální hrátky, protože kdyby snad měla být pravda, že bude někdo zpochybňovat české předsednictví, které je dáno, tak pak už je EU vrcholně pokrytecká! A to ta košile nebo kabát, jak říkal tady kolega, při finanční krizi jsme se ještě nestačili ani vzpamatovat a některé země bez jakékoliv koordinace udělaly stoprocentní záruku za vklady! Chovali se jako exhibicionisté. Měli kabát, ale pod ním byli nazí!

Elmar Brok: Děkuji za slovo. Já tedy bych dodal, že ratifikace ve Švédsku je otázkou už několika týdnů. V jedné zemi se čeká ještě na podpis prezidenta, to je jenom otázkou času, v další na rozhodnutí soudu, které doufám bude kladné, takže celkem budeme mít 25 zemí, které ratifikovaly Lisabonskou smlouvu. Pokud jde o Irsko, tam nesouhlasím s tím, že by byl vyvíjen nějaký nátlak, nicméně každá vláda, která podepsala smlouvu, se zavázala, že se bude snažit o její ratifikaci, a to bez ohledu na to, jak dopadla

ratifikace v ostatních zemích. Takže tolik na úvod.

Lisabonská smlouva vznikla ze tří hlavních důvodů. Prvním je připravit EU na poslední vlnu rozšíření, druhým důvodem je zvýšení demokracie v jejím fungování a třetím, aby byla schopna reagovat na problémy budoucího globalizovaného světa.

A je podle mě nade vše pochybnost, že Lisabonská smlouva nabízí více demokracie než smlouvy předchozí. Týká se to tedy pravomocí pro národní parlamenty, Evropský parlament. Jistě, můžeme říct, že to není dostatečné, ale každopádně je to lepší než stávající situace. A je mýtus tvrdit, že kandidátské země neměly vliv na přípravu smluv, že neměly hlasovací práva. V Konventu všichni měli právo vyjádřit svůj názor, i zástupce ČR, tedy pokud se pamatují správně, tam byl pan Václav Klaus. A tedy v Konventu každý mohl přispět k tomu, jak smlouva vypadá. A já se ptám, jak můžeme řešit problémy, které před nás současný svět klade, ať už je to organizovaný zločin, terorismus, pozice Ruska atd., aniž by EU měla nějaké silnější pravomoci a lepší fungování.

Všechny právní argumenty, které se tady říkají, určitě jsou platné a pravdivé, nicméně základní otázka, kterou si musíme položit, je, zda chceme víc demokracie nebo ne, zdali si přejeme takovéto fungování EU nebo ne.

A za Evropský parlament musím říci, že my plně podporujeme Českou republiku jako plnoprávnou předsednickou zemi a rozhodně si myslíme, že návrhy, které zaznívaly z Paříže, jsou nepřijatelné a na tom se určitě tady všichni shodneme.

A dovolte mi ještě jednu velice osobní poznámku.

Já jsem byl zpravodajem Evropského parlamentu pro poslední rozšíření a možná, že si někteří z vás vzpomínáte, jak jsem tvrdě bojoval za přijetí všech 12 zemí, někdy i navzdory opozici v mé vlastní zemi. A v roce 2003 zaznívaly v Evropském parlamentu určité hlasy, že by se mělo rozšíření odložit do té doby, než bude ratifikována nová smlouva. A já jsem říkal: ne, ne, ne, já důvěřuji plně novým členským státům, můžeme jim věřit a nemusíme je nechat čekat, až stávajících patnáct států novou smlouvu schválí. A já vás teď tedy prosím, abyste v podstatě nezpůsobili to, že by ke mně mí tehdejší kolegové přišli a řekli by: tak vidíte, udělal jste v podstatě největší politickou chybu.

A úplně na závěr dovolte, abych promluvil jakožto příslušník Německé spolkové republiky. Já myslím, že evropská integrace skutečně přináší odpověď na všechny otázky

minulosti. Potřebujeme společný právní řád, společný soud právě proto, aby už nikdy se nestalo, že by nějaký orgán, nějaká velká země nebo skupina velkých zemí mohla diktovat menším zemím, co mají dělat. Chceme, aby malé země měly úplně stejná práva jako velké země a právě k tomu nám má evropská integrace dopomoci. Pokud to tak nebude, tak se může stát, že Sarkozyho plány skutečně se budou realizovat a nastanou nové rozpory, nové rozdělení Evropy, a to nechceme. Já bych zdůraznil, že žádná země nemůže sama pouze jako jediná bojovat s výzvami současnosti, ať už jsou to klimatické změny, terorismus nebo otázka závislosti na ropě atd. atd., ale musíme společně hledat odpověď na tyto problémy.

Senátor Luděk Sefzig: Já samozřejmě vnímám to osobní vyjádření Elmara Broka, který má tak významné postavení v Evropském parlamentu a byl při dojednávání i rozšiřování. Vím, jak jednotliví poslanci, zástupci i sousedního Německa, hlasovali. Vím, že on byl podporovatelem přistoupení ČR. Jenom chci říci, že pozoruji, že Irsko není pod žádným tlakem, pod tím tlakem jsme pochopitelně my – z logických důvodů, aby Irsko bylo tím posledním. Já si myslím, že je třeba tuto problematiku řešit postupně. Jenom vás chci ujistit o tom, že my skutečně hledáme právní záruky a hledáme institucionální záruky, protože Lisabonská smlouva, ač původní zadání Laekenského konventu bylo trochu jiné, tak je právě o institucionálních změnách. A my víme, co to je kompromis. Nechceme být tím, který bude způsobovat brždění rozvoje a konkurenceschopnosti EU. Naopak, my se snažíme jít a mít jediný cíl – zvýšit konkurenceschopnost EU. To je náš hlavní cíl! My dobře víme, že nebude-li Evropa konkurenceschopná, tak všechny ideály, všechny utopie zůstanou jenom na papíře a lidem to neprospěje.

O slovo ještě požádali pan kolega senátor Homolka a paní senátorka Juřenčáková. Já bych jim dal velice rád slovo. Pane senátore, prosím.

Senátor Václav Homolka: Děkuji. Dámy a pánové, u nás se v politickém zákulisí tvrdí, že ti, co jsou napravo, tak jsou proti Lisabonské smlouvě; ti, co jsou nalevo, jsou také proti Lisabonské smlouvě a v podstatě pro jsou všichni ti, co jsou kolem středu.

Já se sám řadím v politice do místa levého středu a samozřejmě jsem plně pro

integraci, ale musí k tomu být nejen svobodná vůle, tu si myslím, že máme a asi ji máme všichni, ale také pravidla. Tady u pravidel mám určité pochybnosti tak, jak tady zazněly, protože v podstatě oslabují malé státy, berou jim komisaře bez nějaké kompenzace apod., takže já tady jsem trochu zaskočen tím, když podléhám takovému jakoby nátlaku a z úst zástupce Rumunska to zaznělo, bych řekl, tvrdě. Já musím říci, když bych použil příměru košile nebo kabát, že si myslím, že košile je základ. A jestli je mi zima nebo bude mi zima, tak si prostě na košili navléknu kabát. Přece si nebudu sundávat košili, když to je pro mě základ. A pokud tohle nebudeme umět pochopit a nějak to vstřebat, tak i když Lisabonskou smlouvu schválíme, tak se do budoucna budeme vystavovat velkému nebezpečí.

A teď jenom řeknu svůj důvod, kdybych v této chvíli, kdyby se mělo hlasovat, jak tady zazněly ty otázky, bych musel být proti, protože jsem z prostředí pohraničí, z prostředí bývalých Sudet, kde občané se mě jasně ptají, jestli po přijetí Lisabonské smlouvy nastane problém s navrácením majetku sudetským Němcům. A já přestože vím, že je precedens a je rozhodnutí Evropského soudu, že společenství, které zastupovalo tyto občany, se ničeho nedomohlo, ale všichni vyšší ústavní činitelé, pokud se jich zeptám, jestli by se domohli individuálně tito občané, mi říkají, že nevědí, ale spíš si myslí, že ano. A v tom případě je pro mě velmi těžké těmto svým voličům, kteří mě volí, něco vysvětlovat. Když vím, že to takhle je, tak je nepřesvědčím a oni mě budou tlačit k tomu, abych takto hlasoval. Takže já si myslím, že bychom měli občanům říkat vždycky pravdu. A budoucnost by z toho měla být vidět a ne si myslet, že dneska to všechno dohodneme a v budoucnu budeme řešit problémy. Pokud je nevyřešíme hned dopředu, tak se vystavujeme velkému nebezpečí. Děkuji.

Jo Leinen: Dovolte tedy, abych řekl, že mě trochu šokuje, že s takovýmto argumentem přichází senátor Parlamentu, protože já už jsem podobné argumenty slyšel dříve a vy přece dobře víte, že Benešovy dekrety byly zcela ponechány stranou vyjednávacího procesu a vůbec se jich nic nechce dotknout. A také je zcela zřejmé, že Charta základních práv se bude vztahovat pouze na akty EU, nikoliv na národní právo a nebude se vztahovat k minulosti, ale pouze k budoucnosti. To znamená, to opravdu nemá vůbec nic společného s Lisabonskou smlouvou. Tato otázka s tím vůbec nesouvisí a

myslím si, že je to velmi zavádějící a že by se to do diskuse nemělo zatahovat.

Máme ještě tři kolegy, kteří chtějí promluvit. Prosím, pan Mote jako první.

Ashley Mote: Dámy a pánové, vždycky ten, kdo nesdílí názor většiny, tak zřejmě je vytlačen až na závěr, kdy nezbývá moc času. Vy teď máte dojem, že naše delegace je plná federalistů a euronadšenců, kteří sem přijeli, aby na vás vyvíjeli tlak, abyste byli poslušná předsednická země, ale já jsem přesvědčen, že vy uděláte to, co je správné – v první řadě pro ČR a v druhé řadě pro EU, abych tak řekl. Já osobně velice sdílím názor českého prezidenta, který promluvil prostřednictvím videokonference na setkání Bruggské skupiny, která se koná na připomínku slavného projevu lady Thatcherové před lety a musím říct, že jsem tedy zcela souhlasil s tím, co řekl.

Ještě bych rád řekl k Chartě základních práv, která tedy říká, že všichni občané EU jsou si rovni atd., tam některé tyto problémy už byly zmíněny. Já bych k tomu ještě dodal, že možná nevíte, že nejste sami v tomto ohledu, ale i na Kypru se velice pozorně sleduje vývoj kolem Lisabonské smlouvy, protože jak víte, Kypr je rozdělený zelenou linií – na severu jsou turečtí vojáci, na jihu jsou ti, kteří po invazi v roce 1974 utekli, a 80 % majetku na severu bylo vyvlastněno ilegálně, byli o něj ti lidé připraveni. A tito lidé teď sledují velice pozorně, jak to bude s Lisabonskou smlouvou, protože je to pro ně možnost, jak před soudem se domáhat návratu svého majetku. Takže ta věc se netýká jenom Sudet, ale bude se to řešit i jinde. Děkuji.

Jo Leinen: Já se do toho musím znovu vložit, protože je to neuvěřitelné, jak tady pořád dochází k zaměňování různých věcí, zejména tedy od euroskeptiků často slyšíme zaměňování Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku a Rady Evropy na jedné straně a Evropského soudního dvora na straně druhé. To spolu nemá nic společného a neměli bychom to zaměňovat.

Ashley Mote: Já jsem nezaměňoval tyto dva soudy. Evropský soudní dvůr má ve své kompetenci rozhodovat a vytvářet precedenty ze všeho, co se týká vytváření neustále těsnější unie.

Jo Leinen: Článek 345 smlouvy říká, že majetkové otázky jsou v národní kompetenci, nikoliv evropské, takže to je nesmysl a Evropský soud o nich nemůže rozhodovat. Ještě dvě minuty si dva kolegové musejí velice rychle rozdělit.

Senátor Jaroslav Kubera: Děkuji. Já myslím, že se shodneme na tom, že Evropa musí být konkurenceschopná. Horší už to bude, když se bude mluvit o tom, zda má více nebo méně regulovat. Jedni budou říkat, že větší regulací dosáhne větší konkurence, druzí budou říkat, že je tomu naopak. Já si myslím, že je tomu právě naopak. Kromě toho, Evropa je příliš socialistická, a to nám některým velmi vadí, protože už jsme v socialismu žili dosti dlouho.

Jenom to faux pas s biopalivy nás stálo miliardy. Nás čeká tuhý boj nejen s terorismem, ale také ekoterorismem, který si udělal byznys z toho, že my jsme velmi demokratičtí, tři lidé si udělají sdružení a zakážou výstavbu elektráren, silnic nebo něčeho jiného.

A jeden námět pro vás evropské poslance. Zkuste se zamyslet, jestli dotace, kterými Evropa plýtvá, které lijí doslova často do kanálu, jestli by nebylo lépe s nimi zalátat díry ve finanční krizi, než je tak štědře rozdávat. A to říkám já při vědomí, že my jsme ještě ti, komu se platí!

Jo Leinen: My vám moc děkujeme za přijetí. Byl to vynikající oběd a debata byla velice otevřená, upřímná a možná překvapivá na obou stranách, ale tak to má být. Doufám, že se budeme setkávat častěji a že ČR bude vždy plně respektovaným členem EU. A na památku jsem vám tady přinesl malý dárek.